

A KORTÁRS MAGYAR ZENE-SZERZÉS régebbi s újabb művei domináltak az idei őszi fesztivál harmadik hetének műsorában. Több mint tíz alkotás került a nyilvánosság elé, eredeti bemutatók, magyarországi, budapesti premierek.

A nyilvánosság, amely előtt az új kompozíciók megszólaltak, más-más összetételű s beállított-ságú volt a *Budapesti Kamaraegyüttes koncertjén* vagy *Lehotka Gábor orgonaestjén* és az *Állami Hangversenyzenekar* bérleti műsorán.

A *Budapesti Kamaraegyüttes* meghítt körben muzsikált a Zeneakadémia kistermében. A széksorokban csupa barát, ismerős, kolléga: elegendő érdeklődő ahhoz, hogy telt ház legyen, ahhoz, hogy az egybegyűltek igazi közönségnek tűnjenek. Az ilyen baráti hallgatóság azonban nem teljesen veszélytelen az új alkotásokra. A fogadtatás esetleg nivellálja a zenei értékeket; jelentős és jelentéktelen, alaposan megkomponált és megkomponálatlan művek között elmoshatja a különbségeket, csakúgy, mint a jelentékeny és a kimunkálatlan előadói teljesítmény különbségeit. A felületes szemlélő azt hihetné, hogy *Székely Endrének* most bemutatott *Maqamat* című darabja (amelynek egyetlen zenei ötlete, hogy énekes szólistája egyszerűbb ütőhangszereket is kezel), ugyanolyan értékes, mint *Durkó Zsolt* második *Ikonográfiája*, holott erről valójában nincs szó. *Durkó* ugyanis valódi zenei anyagot, élő materiát dolgoz fel maximális belső igényességgel, míg *Székely* éppen anyagot nem használ ebben a takarékos világban, s a hallható végeredményt a látványossággal, a triangulumon, csörgődobon játszó énekesnő vizuális hatásával kívánja pótolni.

Ami a tolmácsolást illeti, *Kurtág György* régebbi alkotásai közül a *Fűvösötös* ragyogóan hangzott, hiszen a *Magyar Fűvösötös* világszínvonalat képvisel, ha a *Budapesti Kamaraegyüttes*be beolvadva muzsikál is. A *hegedű-*

[: ZENEI KRÓNIKA :]

cimbalom duók azonban, *Hegyi Ildikó* és *Fábián Márta* előadásában, meg sem közelítették azt a feszültséget, karaktergazdaságot, amelyet e nagyszerű alkotás egykori bemutatói, *Hevesi Judit* és *Szalay József* tártak eléink néhány évvel ezelőtt.

Kurtág új kompozíciója, a *Bálint István* verseire írott *Négy capriccio* megannyi variáció az emberi magánélet intim szférájára: egyértelművé teszi ezt mindazt, amit a vers kimond s még inkább, amit nem mond ki. A zene mintegy a „kipontozott” részeket hangsúlyozza, a nyomdafestéket nem tűrő, el nem hangzó szavakat játssza meg. A szerző néhány éve komponált *Bornemisza-kantátájának* hatalmas szenvedélye megszelídült, játékos formulákba oldódik. Atlasz letette válláról a világot, annak minden gondját, baját, s megpihen. Jogát ehhez ne vitassuk el.

Külföldre szakadt, világhírűvé vált honfitársunk, *Ligeti György* újabb darabjait eddig csak a rádióból ismerhettük meg. A *Kamarakonzert* így, élő előadásban kevésbé tetszett jelentékenynek, tartalmasnak, mint a szerző nem egy más kompozíciója. Mesterien megszerkesztett részletekben gyönyörködhetünk ugyan: a lassú tétel szépséges „szívhangjaiban”, a scherzo-karakter újjáformálásában, a finálé izgalmas lüktetésében. Megérthettük, miért tartja a világ magyar zeneszerzőnek *Ligeti Györgyöt*, az élmény forrása azonban ebből a kompozícióból nem csapott fel; hogy a zeneszerző teljesebb arculatát megismerjük, arra még várni kellett három napot: *Lehotka Gábor orgonaestjét*.

Említettem, ahhoz, hogy egy-egy modern kompozíció valóban megmérhető legyen, a műnek szabad élet kell, valódi nagyközség; és szükséges a most hallottnál lényegesen jobb, pontos-

sabb előadás is. Szinte érthetetlen, miért nem tudták a muzsikuskor *Mihály András* irányításával azon a színvonalon bemutatni *Durkó* és *Kurtág* új alkotását, amit a rádiófelvételen nyújtottak. Érthetetlen, hogy miért csak *Tarjányi Ferenc* és *Sziklay Erika* tudta megismételni a szalagra vitt előadás színvonalát s az együttes vonósjátékosai nem. Nem tudom megmagyarázni, hogy *Ligeti* és *Durkó* partitúrája miért nem érvényesült olyan hatásosan, mint a műsor más kompozíciója.

LEHOTKA GÁBOR MAGYAR ORGONAESTJÉN (a Zeneakadémia zsűfólásig megtelt nagytermében, nem a beavatottak szűk körében muzsikálva) történeti szempontokat érvényesített műsorának összeállításakor. *Liszt B-A-C-H prelúdium és fuga*ja, valamint *Kodály Organoedia* című alkotásának négy tétele a hagyományt képviselte, *Lehotka* végtelenül gondos és pontos előadásában, megragadó szuggesztivitással. *Kadosa Pál* *Négy orgonadarabja*, a 30-as évekből származó zongoradarabok újabbkeletű átírata, világos, tiszta karakterek szembesítésével, őszinte zeneiséggel hatott. *Maros Rudolf* *Öt orgonadarabja*, izléses, hatásos, problémátlan apróságok sorozata, jólesett a fülnek.

Az újabb hangot *Ligeti György* *Volumina* című alkotása, valamint két fiatalabb magyar zeneszerző, *Károlyi Pál* és *Sáry László* egy-egy kompozíciója képviselte. *Károlyi Triphongus I.* című darabja arról tanúskodik, hogy szerzője sokféle divatos technikai eljárást ismer, de nem válogatja meg eszközeit elég igényesen. Így azután a darab kaleidoszkópnak, afféle modern zenei szótárnak tűnik fel, nem pedig zárt, befejezett műalkotásnak. A tartózkodóbb fogadtatás pontosan tükrözte, hogy a

közönség ezt a darabot nem tudta zenei tudatában elhelyezni. *Sáry Versetti* elnevezésű alkotásának átdolgozott, ütőhangszer-csoporttal gazdagított változata meleg sikert hozott a zeneszerzőnek. A muzsika szenvedélye, indulati töltése, szerkesztésének igényessége pompásan érvényesült *Lehotka* és az ütőhangszereket kiválóan kezelő *Kaszás Mihály* tolmácsolásában.

Nagy élményt nyújtott *Ligeti György* *Voluminájának* a bemutatója. Megragad és lebilincsel már a mű indítása is, amelyben Bach prelúdiumainak szenvedélye robban. A mozgó, fejlődő, tárgul-szűkülő, tömérdek színben játszó zenei materia teljes ember érzelmi világát teremti újjá: dráma és költőiség, heroizmus és bukás — s mindaz, amit a zenei múlt hagyományos eszköztárával kifejezhet, új, szuggesztív eszközökkel kél életre. A nagy siker, hatalmas taps egyaránt szólt a műalkotásnak és *Lehotka Gábor*nak, organaművészetünk kiváló művészegyeniségének.

AZ ÁLLAMI HANGVERSENYZENEKAR bérleti estjeinek egyiken, *Németh Gyula* gondos tolmácsolásában hangzott el, élő előadásban először *Dávid Gyula IV. szimfóniája*. A mű Budapest fel szabadululásának 25. évfordulójára készült, s a rádiós bemutató alkalmával már beszámoltam róla. Az igazi vizsgatétel persze mindig az élő produkció, s a hangversenyteremben ez a dallamos, igazi szimfonikus feszültséget közvetítő alkotás talán még vitálisabban érvényesült, mint hangszalagon. Ebből a műből is kiteszik, hogy *Dávid* nem törekszik az ősz avantgardista mosolyt fakasztó magatartására. Nem merev vagy elzárkózó ugyan, de stílusának folyamatosságát többre tartja az újítások erőltetésénél. Kétségkívül a nehezebb utat választja: sznobok nem fognak zenéjére szavazni, a szélesebb közönség azonban megérti a szándékait, s eredménynek ez nem is kevés.

Breuer János